

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА
ІМЕНІ ЛЕОНІДА ЮЗЬКОВА**

САНЧЕНКО ОЛЕНА ІГОРІВНА

УДК 347.786

**ТЕАТРАЛЬНА ПОСТАНОВКА ЯК ОБ'ЄКТ ПРАВА
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ**

12.00.03 – цивільне право і цивільний процес; сімейне право;
міжнародне приватне право

Автореферат
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата юридичних наук

Хмельницький – 2019

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Національному університеті «Одеська юридична академія», Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник

доктор юридичних наук, доцент,
КУЛІНІЧ Ольга Олексіївна,
Київський інститут інтелектуальної
власності та права Національного
університету «Одеська юридична академія»,
завідувач кафедри інтелектуальної власності
та цивільно-правових дисциплін.

Офіційні опоненти:

доктор юридичних наук,
ПОТОЦЬКИЙ Микола Юрійович,
Державне підприємство «Український
інститут інтелектуальної власності»,
начальник відділу сприяння захисту прав;

кандидат юридичних наук, доцент,
КРИВОШЕЇНА Інга Валеріївна,
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка,
доцент кафедри інтелектуальної власності.

Захист відбудеться *«3» жовтня 2019 р. о 12⁰⁰ годині* на засіданні спеціалізованої вченої ради К 70.895.02 у Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова за адресою: 29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 8, конференц-зал (ауд. 907).

З дисертацією можна ознайомитись у науковій бібліотеці Хмельницького університету управління та права імені Леоніда Юзькова за адресою: 29013, м. Хмельницький, вул. Героїв Майдану, 38.

Автореферат розісланий «3» вересня 2019 року.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

О. Ю. Черняк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. В сучасних умовах стрімкого розвитку науково-технічного прогресу, появи та використання різноманітних технологій, що застосовуються при створенні об'єктів права інтелектуальної власності, їх фіксації на матеріальних носіях та відтворенні різноманітними способами, особливої актуальності набуває проблематика правового регулювання відносин у сфері креативних індустрій. Закріплення у 2018 році у Законі України «Про культуру» поняття «креативні індустрії», збільшення бюджетних асигнувань на культуру, грантова політика Українського культурного фонду, політика впровадження глобального електронного ресурсу культурної спадщини України та інші позитивні фактори сприяють розвитку креативної економіки, що має наслідком збільшення розміру відсотку креативних індустрій у забезпеченні ВВП України. Саме тому сценічне та перформативні мистецтва, як одна зі складових сфери креативних індустрій, надалі все частіше привертають до себе увагу науковців. Вектор дослідження спрямовується як на визначення перспектив удосконалення правового регулювання відносин у сфері видовищного мистецтва, так і окремих об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема театральних постановок.

Театральні постановки є одним з об'єктів авторського права, який, незважаючи на значний історичний період законодавчої регламентації, потребує постійного удосконалення правових засад охорони прав на них внаслідок швидких динамічних змін їх форм демонстрації та фіксації. Актуальність обраної тематики дослідження обґрунтована також появою різноманітних видів театральних явищ, існуванням подібних до театральних постановок «складних» об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема, аудіовізуальних творів, яким властиві певні відмінності, у тому числі у правовому регулюванні відносин щодо цих об'єктів.

Театральна постановка є одним з об'єктів наукових досліджень, визначення правового режиму якого викликає жваві дискусії серед науковців, що зумовлюється особливістю цього об'єкта внаслідок включення у його склад різнорідних об'єктів авторського та суміжних прав, зокрема, музичних, літературних, хореографічних та інших творів. Незважаючи на наявність досліджень у сфері театральної діяльності, у тому числі юридичного фаху, постійні динамічні зміни у авторському праві зумовлюють доцільність переосмислення доктринальних поглядів на зазначений об'єкт права.

Теоретичною основою дисертаційного дослідження є праці таких вітчизняних та зарубіжних романистів, цивілістів, фахівців з інтелектуальної власності, як: Г. О. Андрощук, Ю. Л. Бошицький, І. В. Венедіктова, М. К. Галянтич, С. Д. Гринько, О. В. Дзера, В. А. Дозорцев, Р. Є. Еннан, О. В. Жилінкова, І. Ф. Коваль, А. О. Кодинець, В. М. Коссак, О. В. Кохановська, Н. С. Кузнецова, І. В. Кривошеїна, О. О. Кулініч, В. В. Луць, О. П. Орлюк, Б. М. Падучак, Р. А. Майданик, Н. М. Мироненко, М. Ю. Потоцький, Р. О. Стефанчук, Г. О. Ульянова, Є. О. Харитонов, О. І. Харитонova,

О. Ю. Черняк, Р. Б. Шишка, А. С. Штефан, О. О. Штефан, О. С. Яворська, І. Є. Якубівський та ін.

Однак наукові дослідження театральних постановок як об'єктів інтелектуальної власності до цього часу носили описовий або фрагментарний характер, що свідчить про актуальність з теоретичної та практичної точок зору проведення комплексного дослідження з урахування тенденцій розвитку законодавства в сфері інтелектуальної власності та проблем, що виникають при вирішенні спорів щодо театральних постановок у судовому порядку.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано в межах плану науково-дослідної роботи кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права «Проблеми захисту права інтелектуальної власності в мережі Інтернет» на 2011–2015 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» на 2011–2015 роки «Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку української державності та права» (держаний реєстраційний номер 0110U000671) і в межах виконання плану науково-дослідної роботи кафедри права інтелектуальної власності та корпоративного права «Проблеми охорони і захисту прав інтелектуальної власності в мережі Інтернет в умовах інтеграційного розвитку України» на 2016–2020 роки як складової плану науково-дослідної роботи Національного університету «Одеська юридична академія» на 2016–2020 роки «Стратегія інтеграційного розвитку України: правовий та культурний вимір» (державний реєстраційний номер 0116U001842).

Тему дисертаційного дослідження затверджено на засіданні вченої ради Національного університету «Одеська юридична академія» (протокол № 2 від 05 жовтня 2013 року).

Мета і завдання дисертації. *Мета* дисертаційної роботи полягає в тому, щоб на основі аналізу вітчизняних та зарубіжних досягнень юридичної науки, законодавства України та зарубіжних країн, матеріалів судової практики надати авторське визначення театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності, розкрити її ознаки, охарактеризувати окремі її види, визначити спільні та відмінні риси з іншими театралізованими явищами, «складними» об'єктами інтелектуальної власності та на цій основі сформулювати висновки і рекомендації стосовно вдосконалення законодавства України та практики його застосування.

Для досягнення поставленої мети передбачено вирішити такі *завдання*:

- проаналізувати поняття театральної постановки як результату творчої діяльності;
- встановити юридично-значимі ознаки театральної постановки як об'єкта авторського права;
- з'ясувати підстави для класифікації театральних постановок;
- охарактеризувати окремі види театральних постановок та визначити їх особливості;

– здійснити порівняльно-правове дослідження театральних постановок та інших театралізованих видовищ, зокрема театралізованих показів мод, спортивних заходів, постановок КВК;

– охарактеризувати спільні риси та відмінності між театральними постановками та аудіовізуальними творами;

– сформулювати пропозиції щодо вдосконалення правової регламентації театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у сфері креативної індустрії в процесі створення, демонстрації та фіксації театральної постановки.

Предметом дослідження є театральна постановка як об'єкт права інтелектуальної власності.

Методи дослідження застосовано з огляду на мету і завдання дисертаційної роботи, а також відповідно до об'єкта і предмета дослідження. У процесі дослідження проблем, які входять до предмету дисертаційного дослідження, було використано філософські (загальнонаукові) та окремі наукові методи пізнання, зокрема, метод системно-структурного аналізу, історичний, порівняльно-правовий, формально-логічний методи, методи догматичного (логічного) аналізу і тлумачення правових норм та інші наукові методи дослідження правових явищ.

Застосування *історичного методу* дослідження правових явищ дозволило проаналізувати ретроспективні аспекти визначення поняття «театральна постановка», її ознак та окремих видів (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2). Метод *системно-структурного аналізу* застосовано для дослідження поняття, ознак та видів театральної постановки (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2). *Формально-логічний метод* використовувався при побудові структури роботи, при викладі основних положень дисертаційної роботи, формулюванні визначень та категорій, обґрунтуванні висновків та рекомендацій. За допомогою формально-логічного методу досліджувалися цивільне законодавство, що регулює відносини у сфері створення та використання театральної постановки, та практика його застосування (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). *Порівняльно-правовий метод* застосовувався для дослідження особливостей окремих видів театральних постановок, співвідношення театральних постановок та театралізованих явищ, аудіовізуальних творів (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Формулювання висновків і пропозицій, які містяться у дисертації, зроблено за допомогою методу *догматичного (логічного) аналізу і тлумачення правових норм* (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.1, 3.2).

Нормативною основою дисертації є акти цивільного законодавства України та законодавства деяких зарубіжних країн.

Емпіричну основу дослідження становлять рішення суддів, розміщені в Єдиному реєстрі судових рішень по справах у правовідносинах в сфері креативних індустрій, зокрема, щодо театральних постановок.

Наукова новизна одержаних результатів дисертаційної роботи полягає в тому, що вперше у вітчизняній науці комплексно досліджено театральну постановку як об'єкт права інтелектуальної власності. Так,

уперше:

1) визначено, що театральній постановці як об'єкту права інтелектуальної власності властиві як *загальні ознаки* об'єктів авторського права (творчий характер та об'єктивна форма вираження), так і *специфічні ознаки* обов'язкового (синтетичність; різновид видовища; основна ідея; власна назва) або факультативного характеру (зміст, сюжет, підготовча репетиційна робота, наявність глядача, аксіологічний ефект, технічне (інструментальне) забезпечення, локалізованість виконання);

2) обґрунтовано, що театральна постановка як особливий твір існує у трьох фазах свого розвитку: *додемонстраційній* (підготовчій), *демонстраційній* (виставній) та *постдемонстраційній* (після завершення вистави), що поєднуються єдиним правовим режимом охорони;

3) аргументовано доцільність доповнення Закону України «Про театри і театральну справу» положенням про закріплення вимог щодо *змісту формулювання назви театральної постановки* (поєднує три складові: *моральну* (відповідність основним правовим засадам розуміння суспільної моралі та її вимог); *особистісну* (назва театральної постановки не має порушувати особистих немайнових прав фізичних чи юридичних осіб); *відмінну* (назва театральної постановки має бути оригінальною, а в ідеалі – унікальною)) та *щодо об'єктивного вираження формулювання назви театральної постановки* (поєднує чотири складові врегулювання технічних параметрів назви театральної постановки: використання символів (букв, цифр, пунктуаційних символів), а також їх комбінацій; вибір мови назви театральної постановки, яка може бути виконана мовою, відмінною від мови тексту театральної постановки; слова чи їх комбінації, які входять до назви твору, можуть бути новими, утвореними фантазією автора і, у зв'язку з цим, не мати встановленого лексичного значення; довжина назви, тобто кількість слів (знаків), що її формують, має бути такою, що вільно сприймається пересічним споживачем);

4) виявлено особливості документальної театральної постановки: *по-перше*, необхідність використання документів, що є основою постановки, без спотворень, на законних підставах та з дотриманням контекстуальної коректності; *по-друге*, у документальній театральній постановці має бути творчий характер; *по-третьє*, дотримання особистих немайнових прав фізичних осіб, які зображуються у документальній театральній постановці; *по-четверте*, документальні театральні постановки у переважній більшості мають соціально-політичний характер, що вимагає дотримання законодавчих принципів щодо захисту суспільної моралі; *по-п'яте*, на відміну від історичних, документальні театральні постановки можуть піддаватися виправленню на предмет невідповідності реальним фактам;

5) встановлено юридичні особливості вуличної театральної постановки: *по-перше*, виставі передус отримання дозволу на проведення такого заходу у громадському місці; *по-друге*, у зв'язку з тим, що театральна постановка виконується у непристосованому для цього місці, у безпосередньому контакті з аудиторією, виникає питання щодо належного забезпечення охорони життя та здоров'я фізичних осіб, охорони навколишнього середовища; *по-третьє*, такі

постановки часто передбачають певну долю імпровізації виконавців, а хід вистави може варіюватися залежно від участі глядачів, що не впливає на цілісність театрального твору та розповсюдження на нього відповідного правового режиму;

б) обґрунтовано пропозицію щодо викладення спеціального Закону України «Про театри і театральну справу» у новій редакції під назвою «Про театральні постановки і театральну справу», концептуальною основою якої має стати зміна акцентів правового регулювання: з організаційно-декларативного на інтелектуально-правове. Насамперед, це виявляється у розширенні та деталізації правового регулювання відносин щодо особливостей створення, використання та охорони театральних постановок;

7) обґрунтовано, що автором театральної постановки як складного твору слід визнати лише постановника; за театральним продюсером доцільно закріпити володіння майновими авторськими правами на договірних засадах внаслідок передачі йому таких прав від кожного з авторів, а не через створення об'єкта;

удосконалено:

8) визначення поняття театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності, який представляє собою складний видовищний твір, що має власну назву та основну ідею, котра доноситься до глядача за допомогою сценічних дій виконавців;

9) положення про правові режими театральних постановок і аудіовізуальних творів щодо їх співвідношення за ознаками, які є *спільними* (це складні твори) та *відмінними* (аудіовізуальний твір вважається створеним з моменту об'єктивізації (запису), а театральна постановка – з моменту прийняття рішення про публічне виконання; аудіовізуальний твір сприймається лише за допомогою технічних пристроїв, тоді як публічне виконання театральної постановки сприймається глядачами безпосередньо, наживо; відеозапис театральної постановки, що проводиться без творчого втручання, має правовий режим відеограми; відеозапис спеціально поставленої для цього вистави формує аудіовізуальний твір з відповідним правовим режимом);

дістало подальшого розвитку:

10) класифікація театральних постановок як об'єктів права інтелектуальної власності у частині виділення низки додаткових критеріїв: *за змістом* (художні; документальні; історичні; фольклорні; сакральні); *за формою акторського виконання* (безпосередні (постановки, в яких використовується безпосередня гра акторів); опосередковані (у таких постановках актор прихований за іншими засобами виразності та виконує обслуговуючу роль (ляльковий театр, театр тіней)); *за кількістю задіяних виконавців* (поліакторські (масові та колективні); моноакторські); *за професійним рівнем виконавців* (професійні; аматорські; напівпрофесійні); *за локалізованістю виконання* (виконані на класичній сцені – це ті постановки, які ставляться у спеціально призначених для цього закладах; виконані на адаптованій сцені – ті вистави, які граються у місцях, що мають інше функціональне призначення, але пристосованих для сценічного дійства;

виконані на умовній сцені – ті постановки, які ставляться просто неба, без чітко окресленої, відділеної від глядачів сцени); *за способом демонстрації* (традиційні (відбуваються безпосередньо перед глядачами); телевізійні; радіопостановки);

11) положення про те, що використання у театральному творі певних оброблених фольклорних елементів (пісень, танців тощо) не робить таку театральну постановку похідним твором за умови, що основний зміст театральної постановки є оригінальним;

12) співвідношення поняття видовища з поняттям «шоу» як загальне та особливе. Це пояснюється тим, що видовище може бути штучне та природне, а шоу – це лише те видовище, яке утворено людиною. У такому розумінні театральна постановка є окремим видом шоу. При цьому не кожне шоу є театальною постановкою, однак деякі шоу демонструють театралізований характер. У тих випадках, коли театралізоване видовище (наприклад, арт-моб, карнавал, циркова постановка, номер КВК тощо) демонструє наявність усіх фундаментальних ознак театральної постановки, воно набуває відповідного правового режиму та охороняється як театральна постановка;

13) пропозиції щодо необхідності внесення змін та доповнень до переліків об'єктів авторського права у статтю 433 ЦК України та статтю 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» з відображенням в них поняття театральної постановки та основних засад її правового режиму;

14) пропозиція щодо вдосконалення Закону України «Про театри та театральну справу» у частині чіткого розмежування та визначення особистих немайнових і майнових прав суб'єктів, що приймають участь у створенні театральної постановки.

Практичне значення одержаних результатів полягає в заповненні наявних прогалин у вивченні інституту авторського права і суміжних прав в контексті формування концепції охорони складних об'єктів, зокрема театральної постановки, а також охорони цивільних прав та інтересів фізичних та юридичних осіб у театральній сфері. А також у:

– *науково-дослідній роботі* – як основа для подальшого наукового дослідження проблем правовідносин у сфері креативної індустрії щодо охорони прав інтелектуальної власності на театральні постановки;

– *правотворчій діяльності* – для вдосконалення чинного цивільного законодавства щодо регламентації театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності;

– *правозастосовній діяльності* – при вирішенні спорів між суб'єктами правовідносин сфери креативних індустрій щодо виникнення та здійснення прав інтелектуальної власності, захисту цивільних прав та інтересів у сфері сценічного та перформативного мистецтва;

– *освітній діяльності* – при викладанні навчальних дисциплін «Цивільне право», «Право інтелектуальної власності», «Авторське право і суміжні права», «Коллективне управління авторськими і суміжними правами» та ін.

Особистий внесок здобувача. Всі теоретичні положення і висновки підготовлені здобувачем самостійно.

Апробація результатів дисертації. Тези дисертації, ідеї та окремі висновки апробовано як доповіді на конференціях і симпозиумах міжнародного та національного рівнів: Міжнародній науковій конференції *«Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права»* (м. Одеса, 30 листопада 2012 року); Міжнародній науково-практичній конференції *«Роль права у забезпеченні законності та правопорядку»* (м. Запоріжжя, 25-26 жовтня 2013 року); Круглому столі *«Нова редакція Конституції України та вдосконалення цивільного законодавства: проблеми гармонізації»* (м. Одеса, 14 вересня 2013 року); Міжнародній науково-практичній конференції *«Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті»* (м. Дніпропетровськ, 25-26 жовтня 2013 року); Міжнародній науково-практичній конференції *«Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України»* (м. Донецьк, 25-26 жовтня 2013 р.); Міжнародній науково-практичній конференції *«Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку»* (м. Донецьк, 6-7 березня 2015 року); Міжнародній науково-практичній конференції *«Україна і світ у третьому тисячолітті: політичний, економічний, правовий та культурний виміри: матеріали»* (м. Одеса, 13-14 березня 2015 року); Міжнародній науково-практичній конференції *«Державне регулювання суспільних відносин: розвиток законодавства та проблеми правозастосування»* (м. Київ, 8-9 липня 2016 року); Міжнародній науково-практичній конференції *«Правове регулювання суспільних відносин: актуальні проблеми та вимоги сьогодення»* (м. Запоріжжя, 22-23 липня 2016 року); Міжнародній науково-практичній конференції *«Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення: тенденції та перспективи розвитку»* (м. Харків, 5-6 серпня 2016 року).

Публікації. Сформульовані в дисертації положення і висновки викладено в шістнадцяти публікаціях, з яких: шість наукових статей, із них чотири наукові статті – у фахових виданнях України з юридичних наук, одна у періодичному виданні іноземної держави (Чеська Республіка), одна у науковому електронному фаховому виданні, три наукові статті опубліковані у виданнях, що включено до наукометричних баз, а також десять – тези доповідей на науково-практичних заходах.

Структура та обсяг дисертації зумовлені метою, завданнями та предметом дослідження. Дисертація складається з анотацій, вступу, трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел, додатку. Загальний обсяг дисертації становить 209 сторінок, з якого основного тексту – 178 сторінок. Список використаних джерел розміщено на 29 сторінках (258 найменувань), 1 додаток – на 2 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У вступі обґрунтовано вибір теми дисертації, визначено її зв'язок із науковими програмами, планами, темами, мету і завдання, об'єкт і предмет, методи дослідження, сформульовано наукову новизну та практичне значення

одержаних результатів, наведено відомості про особистий внесок здобувача, апробацію результатів і публікації.

Перший розділ «Загальнотеоретичні засади визначення поняття та ознак театральної постановки» складається із двох підрозділів та присвячений дослідженню теоретичних засад визначення поняття театральної постановки та її юридично значимих ознак як об'єкта права.

У підрозділі 1.1 «Поняття театральної постановки як результату творчої діяльності» проаналізовано театральну постановку як результат творчої діяльності, відстоюється позиція про недосконалість законодавчої дефініції «театральна постановка».

У зв'язку з тим, що театральна постановка, як особливий об'єкт права, вимагає формулювання чіткої дефініції, яка б поєднувала основні ознаки даного об'єкту та відмежовувала його від суміжних понять, було запропоновано авторське визначення театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності, який представляє собою складний видовищний твір, що має власну назву та основну ідею, котра доноситься до глядача за допомогою сценічних дій виконавців.

При дослідженні ознак театральної постановки розкрито такі загальновизнані ознаки об'єктів авторського права, як: творчий характер та об'єктивна форма вираження. Обґрунтовано, що ці ознаки, порівняно з іншими об'єктами авторського права, проявляються у театральній постановці через ігрову акторську діяльність, наявність виконавців, обмеженість існування у часі, що зумовлює специфіку цього об'єкта як складного об'єкта авторського права.

Зроблено висновок, що законодавчо-визначені ознаки театральної постановки, зокрема, похідний характер (створення на основі драматичного, музично-драматичного або літературного твору), єдиний задум, конкретна назва, не відображають специфіку цього об'єкта та не розкривають його як складний об'єкт авторського права, що зумовлює формування системи специфічних ознак, властивих саме театральній постановці.

У підрозділі 1.2 «Специфічні ознаки театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності» сформульовано специфічні ознаки театральної постановки, що мають обов'язковий або факультативний характер.

Специфічні ознаки театральної постановки обов'язкового характеру відрізняють її від інших театралізованих видовищ та дозволяють визнати результат творчої діяльності саме театальною постановкою. Запропоновано серед таких ознак визнати синтетичність, видовищність, наявність основної ідеї та власної назви. Доведено, що *синтетичність* театральної постановки полягає у гармонійному поєднанні різних видів мистецтва у єдиний, цілісний твір. Обґрунтовано доцільність відмови від закріпленої на законодавчому рівні похідності театральної постановки від іншого твору, тобто, створення її на основі драматургічного, музично-драматургічного чи літературного твору. Акцентування уваги законодавця до твору, на підставі якого створено театральну постановку, має метою дотримання авторських і суміжних прав на об'єкт, який використовується при створенні постановки, тобто фактичне

закріплення згоди правоволодільця як критерію правомірності створення театральної постановки. Встановлено, що *видовищність* як ознака властива театральній постановці, адже постановка, як різновид більш загального поняття видовища, характеризується тими рисами, що притаманні усім видовищам, а тому на театральні постановки розповсюджуються загальні правові засади створення та проведення видовищ. Зроблено висновок, що *основна ідея твору* як ознака театральної постановки є головною думкою театральної постановки, на донесення і розкриття якої спрямовані усі сценічні дії, засоби виразності, увесь твір в цілому. Підкреслено, що *власна назва* як ознака театральної постановки індивідуалізує конкретну театральну постановку та відповідає вимогам щодо змістовної складової та технічним вимогам щодо об'єктивної форми вираження.

Крім специфічних ознак обов'язкового характеру, сформульовано систему специфічних ознак факультативного характеру, які властиві театральній постановці як об'єкту права інтелектуальної власності, але їх відсутність, за умови наявності специфічних ознак обов'язкового характеру, не впливає на визнання об'єкта театральною постановкою. Ними запропоновано визнати такі: зміст, сюжет, підготовчу репетиційну роботу, глядача, аксіологічний ефект, технічне (інструментальне) забезпечення, локалізованість виконання. Встановлено, що *зміст*, як факультативна специфічна ознака, свідчить про наявність або відсутність суті життя, історії, явища у театральній постановці. Наявність *сюжету*, як специфічна ознака факультативного характеру, відображає послідовності подій, які зображуються у творі та мають на меті найбільшою мірою розкрити зміст та основну ідею театральної постановки, але сюжетної лінії, як такої, може і не бути, зокрема в авангардних творах. *Підготовчу репетиційну роботу* як ознаку факультативного характеру театральної постановки протиставляють імпровізаційним сценічним діям, які не мають підготовленої драматургічної основи чи сценарію. Обґрунтовано неможливість визнання цієї ознаки обов'язковою ознакою театральної постановки, тому що свобода творчості передбачає можливість варіативності твору, яка проявляється навіть у тому, що він створюється прямо на очах у глядачів. У такому випадку існування твору розпочинається одразу із демонстраційної фази, що формує особливість у визначенні моменту встановлення правової охорони твору. Підкреслено, що *глядач*, як суб'єкт театральної постановки, є також ознакою факультативного характеру, адже він може приймати як пасивну, так і активну участь у театральній постановці, а може й взагалі бути відсутнім. Встановлено, що *аксіологічний ефект* є також специфічною ознакою факультативного характеру, адже художня та естетична цінність, яка проявляється в емоційній віддачі глядача, також не завжди й не у кожного глядача може проявлятися. Аргументовано, що *технічне (інструментальне) забезпечення* проявляється у додаткових засобах, які допомагають сформувати потрібний образ та атмосферу для донесення основної ідеї до глядача, але їх використання не у кожній поставі є необхідним. Доведено, що *локалізованість виконання*, як ознака факультативного характеру, проявляється у виконанні на спеціально підготовленій (класичній) сцені,

адаптованій або умовній сцені, або взагалі території, не призначеній для подібних виконань, з динамічним переміщенням в межах певних територіальних одиниць.

Другий розділ «Класифікація театральних постановок та характеристика окремих їх видів» складається із двох підрозділів, у яких поступово розкриваються особливості окремих видів театральних постановок при їх класифікації за різноманітними критеріями.

У підрозділі 2.1 *«Класифікація театральних постановок залежно від виду мистецтва та твору»* охарактеризовані театральні постановки за переважним видом мистецтва.

Здійснюється розподіл театральних постановок на літературні, музичні (мюзикл, пісенні, хорові тощо), хореографічні, інструментальні, пластичні. Теоретична та практична значимість проведеної нами класифікації театральних постановок за переважним видом мистецтва відбивається і в юридичній площині. Доведено, що наявність різних видів театральних постановок за критерієм превалюючого виду мистецтва демонструє обмеженість легальної дефініції, наданої Законом України «Про театри і театральну справу», адже у ній театральна постановка може бути лише музичною або літературною (мається на увазі, виконана у розмовно-літературному жанрі). У зв'язку з цим, доцільною є відмова від законодавчого закріплення ознаки похідності твору. Аргументовано, що театральна постановка є складним твором, тобто таким, що формується з окремих частин-творів, які належать до різних видів мистецтв. Вважаємо, що у складного твору завжди присутня та складова, яка є домінуючою, центральною. Саме такий твір є своєрідною несучою конструкцією театральної постановки, її ядром.

Встановлено, що за видом твору та специфікою його змісту розрізняють такі види театральних постановок: художні, документальні, історичні, фольклорні, сакральні. Наведення зазначеної класифікації важливо з позиції можливого ступеня креативності при створенні сценарію постанови, перебільшення певних рис характеру прототипів героїв, внесення певних змін у історично-значимі події чи факти або сприйняття глядачами сюжету, що, як такий, є вимисленим.

У підрозділі 2.2 *«Класифікація театральних постановок залежно від статусу виконавця та особливостей здійснення виконання»* систематизовано різноманітні підстави для класифікації театральних постановок.

Запропоновано за формою акторського виконання розрізняти безпосередні постановки (в яких використовується безпосередня гра акторів), опосередковані – у таких постановках актор виступає ніби «за кадром», він прихований за іншими засобами виразності та виконує обслуговуючу роль). Опосередковані, у свою чергу, розподіляються на лялькові (головною особливістю яких є використання спеціального реквізиту – ляльок), постановки театру тіней.

Встановлено, що за кількістю задіяних акторів розрізняють поліакторські, виконання яких вимагає наявності більше, ніж одного актора (масові, колективні) та моноакторські, які виконуються лише одним актором.

Зроблено висновок, що за локалізованістю виконання театральні постановки можна розподілити, окреслюючи паралелі з проведеною вище класифікацією сценічного простору, а саме: театральні постановки, виконані на класичній сцені, на адаптованій сцені, на умовній сцені.

За таким критерієм, як професійність рівня виконавців, слід розрізняти професійні та аматорські театральні постановки.

Представлена система підстав для класифікації театральних постановок впливатиме на зміст та умови трудового договору (контракту) з актором, його права та обов'язки, наявність умов щодо дотримання права на власне зображення, права на голос та інші особисті немайнові права. Також відсутність спеціальної сцени та проведення вуличних постановок відрізняється від стандартних умов виконання постановки, та може бути місцем реальної небезпеки, що також впливає на визначення умов праці виконавця.

Проведена за низкою критеріїв класифікація театральних постановок надала можливість виокремити характерні специфічні особливості правового режиму окремих видів театральних постановок. При цьому деталізація не розмиває правовий режим театральних творів, а навпаки – дозволяє виділити загальне та підкреслити особливе, тим самим провести дослідження відповідного правового явища в цілому.

Третій розділ «Театральна постановка в системі об'єктів права інтелектуальної власності» складається із двох підрозділів, у яких здійснюється розмежування театральної постановки від інших суміжних об'єктів, які мають спільні риси з театральними постановками.

У підрозділі 3.1 *«Співвідношення театральних постановок і театралізованих видовищ у правовому вимірі»* з'ясовано, що театральна постановка може приймати різні форми, що подекуди кардинально відрізняються одна від одної, але все ж об'єднуються у єдине поняття за наявності комплексу фундаментальних ознак театральної постановки.

Проведено порівняльно-правовий аналіз театральної постановки з суміжними видовищами, яким властиві певні елементи театралізації, зокрема: театром мод, спортивними заходами, виставами у напрямі акціонізму, карнавалом, постановками КВК, цирковими виставами. Зроблено висновки, що театральні постановки та театралізовані видовища не співпадають та мають різні правові режими. При цьому театралізація виступає одним із прийомів підвищення рівня видовищності заходу та може виражатися у костюмуванні, утворенні певних образів, сюжетів тощо, тобто, у відповідного заходу можна виявити лише окремі ознаки, притаманні театральній постановці. Лише у тих випадках, коли театралізоване видовище демонструє наявність усіх фундаментальних ознак театральної постановки, воно набуває відповідного правового режиму та охороняється як театральна постановка.

У підрозділі 3.2 *«Порівняльно-правовий аналіз правового режиму театральної постановки та аудіовізуального твору»* проведено порівняння режиму охорони суміжних об'єктів, ознак зазначених об'єктів, особливостей здійснення прав інтелектуальної власності на зазначені об'єкти.

Звернута увагу на характерну спільну ознаку, яка проявляється у структурі даних творів, у їх побудові. На відміну від традиційних об'єктів авторського права, що створюються одним чи невеликою групою авторів, зазначені об'єкти є результатом різнопланового процесу, у якому задіяні сценаристи, композитори, звукооператори, художники, актори тощо. Зроблено висновок, що створення театральних постановок, внаслідок їх різноманітності та варіативності форм, може опосередковуватися різними договірними конструкціями та передбачати різні умови. Аудіовізуальні твори мають більш стандартизовану форму з юридичної точки зору, що дозволяє проводити їх створення за певним єдиним алгоритмом. Театральні постановки вимагають врахування більшої кількості особливостей, що безпосередньо відображається на складності правового режиму.

ВИСНОВКИ

У дисертації репрезентовано теоретичні підсумки роботи, які в узагальненому вигляді розкривають мету, демонструють результати виконаних задач і наукову новизну проведеного комплексного дослідження театральних постановок як об'єктів права інтелектуальної власності. На підставі аналітичного вивчення законодавства України обґрунтовано низку висновків та пропозицій стосовно вдосконалення правового режиму даних об'єктів. Виконане дисертаційне дослідження дозволяє зробити такі висновки:

1. Сформульовано авторське визначення театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності, який представляє собою складний видовищний твір, що має власну назву та основну ідею, котра доноситься до глядача за допомогою сценічних дій виконавців.

Назва театральної постановки має такі характерні ознаки: конкретність, ідентифікація, інформативність, художність, комерційність. Це обумовлює потребу у внесенні змін до Закону України «Про театри і театральну справу» в частині закріплення вимог щодо формулювання назви театральної постановки. Вимоги щодо змістового навантаження назви можуть бути представлені у поєднанні трьох складових: *а)* моральна складова (відповідність основним правовим засадам розуміння суспільної моралі та її вимог); *б)* особистісна складова (назва театральної постановки не має порушувати особистих немайнових прав фізичних чи юридичних осіб); *в)* відмінна складова (назва театральної постановки має бути оригінальною, а в ідеалі – унікальною). Друга група вимог має бути спрямована на врегулювання об'єктивної форми вираження назви театральної постановки, тобто, її основних технічних параметрів: *а)* використання для створення назви твору букв, цифр, пунктуаційних символів, а також їх комбінацій; *б)* назва театральної постановки може бути виконана мовою, відмінною від мови тексту театральної постановки; *в)* слова чи їх комбінації, які входять до назви твору, можуть бути новими, утвореними фантазією автора і у зв'язку з цим не мати встановленого лексичного значення; *г)* довжина назви, тобто, кількість слів (знаків), що її формують, має бути такою, що вільно сприймається пересічним споживачем.

2. Ознаками театральної постановки є *ознаки, властиві як об'єкту авторського права* (творчий характер та об'єктивна форма вираження) та *специфічні ознаки*, що мають *обов'язковий* (синтетичність; різновид видовища; основна ідея; власна назва) або *факультативний* характер (зміст, сюжет, підготовча репетиційна робота, наявність глядача, аксіологічний ефект, технічне (інструментальне) забезпечення, локалізованість виконання). Театральна постановка існує у трьох фазах свого розвитку: додемонстраційній (підготовчій), демонстраційній (виставній) та постдемонстраційній (після завершення вистави).

3. Театральні постановки як об'єкти прав інтелектуальної власності характеризуються значною різноманітністю, що надає змогу класифікувати їх за багатьма критеріями. Так, театральні постановки можна поділити за *переважним видом мистецтва, яке превалює в творі*, на: 1) літературні; 2) музичні (мюзикл, пісенний театр, хоровий театр); 3) хореографічні; 4) інструментальні; 5) пластичні. Наявність різних видів театральних постановок за вказаним критерієм демонструє обмеженість легальної дефініції. У зв'язку з цим, обґрунтовано доцільність відмови від законодавчого закріплення ознаки похідності театральної постановки. Театральна постановка є складним твором, тобто таким, що формується з окремих частин-творів, які належать до різних видів мистецтв, а це означає, що правовий режим театральної постановки поширюється на значно більшу кількість творів, ніж зазначено у законодавстві.

Систему класифікацій театральних постановок доцільно відобразити таким чином: 1) *за змістом* театральні постановки можна розподілити на: художні; документальні; історичні; фольклорні; сакральні; 2) *за формою акторського виконання* на: а) безпосередні (постановки, в яких використовується безпосередня гра акторів); б) опосередковані (у таких постановках актор прихований за іншими засобами виразності та виконує обслуговуючу роль (ляльковий театр, театр тіней); 3) *за кількістю задіяних виконавців* на: а) поліакторські (масові та колективні); б) моноакторські; 4) *за професійним рівнем виконавців* на: а) професійні; б) аматорські; в) напівпрофесійні; 5) *за локалізованістю виконання* на: а) виконані на класичній сцені – це ті постановки, які ставляться у спеціально призначених для цього закладах; б) виконані на адаптованій сцені – ті вистави, які граються у місцях, що мають інше функціональне призначення, але пристосованих для сценічного дійства; в) виконані на умовній сцені – ті постановки, які ставляться просто неба, без чітко окресленої, відділеної від глядачів сцени; б) *за способом демонстрації* на: а) традиційні (відбуваються безпосередньо перед глядачами); б) телевізійні (трансюються за допомогою телебачення); в) радіопостановки (виконуються лише у аудіоформаті за допомогою трансляції через радіопристрої).

4. При характеристиці окремих видів театральних постановок необхідно визначити певні особливості, які слід враховувати при створенні постановки або її демонстрації.

У документального театру є кілька особливостей, які мають правове значення. По-перше, оскільки основою для такого твору виступає документ, то виникає необхідність особливого поводження із ним: а) використання без спотворень; б) дотримання контекстуальної коректності (тобто, недопустимість використання фраз чи зображень поза контекстом); в) використання такого документу на законних підставах (інформація без обмеження доступу, законність отримання та опрацювання документу). По-друге, у документальній театральній постановці має бути творчий характер. По-третє, особливістю документального театру є те, що у ньому фігурують переважно конкретні реальні люди, їхні образи, факти з біографії, цитати тощо. Це актуалізує необхідність дотримання особистих немайнових прав фізичних осіб, які зображуються у документальній театральній постановці. По-четверте, документальні театральні постановки у переважній більшості мають соціально-політичний характер, що вимагає дотримання законодавчих принципів щодо захисту суспільної моралі. На відміну від документальних, історичні театральні постановки не можуть піддаватися виправленню на предмет невідповідності реальним фактам, адже театральна постановка, навіть історична, у першу чергу, є об'єктом авторського права.

Основна правова проблематика фольклорних театральних постановок сконцентрована у встановленні авторства на твір. Театральна постановка може бути створена на основі фольклорного матеріалу, містити в собі народні пісні, танці, персонажів як її складових частин, однак обов'язковою умовою охороноздатності такої постановки має бути художня обробка етноматеріалу, його оригінальна переробка. Використання у театральному творі певних оброблених фольклорних елементів (пісень, танців тощо) за умови, що основний зміст театральної постановки є оригінальним, не робить таку театральну постановку похідним твором.

У юридичній площині вуличні театральні постановки мають певні особливості. По-перше, не виникає необхідності укладати договори оренди зі спеціалізованими театральними закладами чи закладами із адаптованим сценічним простором, адже постановка проводиться на умовній сцені. Однак це породжує правову проблему отримання дозволу на проведення такого заходу у громадському місці. По-друге, у зв'язку з тим, що театральна постановка виконується у непристосованому для цього місці, у безпосередньому контакті з аудиторією, виникає питання щодо належного забезпечення охорони життя та здоров'я фізичних осіб, охорони навколишнього середовища. По-третє, такі постановки часто передбачають певну долю імпровізації виконавців, а хід вистави може варіюватися залежно від участі глядачів. Однак це не впливає на цілісність театрального твору та поширення на нього відповідного правового режиму.

5. Поняття видовища співвідноситься з поняттям «шоу» як загальне та особливе. Це пояснюється тим, що видовище може бути штучне та природне, а шоу – це лише те видовище, яке створено людиною. У такому розумінні театральна постановка є окремим випадком шоу. При цьому слід підкреслити, що не кожне шоу є театральною постановкою, однак деякі шоу демонструють

театралізований характер. Театральні постановки та театралізовані видовища не співпадають та мають різні правові режими. При цьому театралізація виступає одним із прийомів підвищення рівня видовищності заходу та може виражатися у костюмуванні, утворенні певних образів, сюжетів тощо, тобто, у відповідного заходу можна виявити лише окремі ознаки, притаманні театральній постановці. Лише у тих випадках, коли театралізоване видовище демонструє наявність усіх фундаментальних ознак театральної постановки, воно набуває відповідного правового режиму та, зокрема, охороняється як театральна постановка.

Театралізація спортивного заходу є законною у напрямі утворення певного художнього оформлення: додавання музичного, хореографічного, костюмованого супроводу, підбір вигідних образів для спортсменів, постановка провокаційних бійок на попередньому зважуванні боксерів до поєдинку тощо. При використанні таких засобів театралізації саме спортивне змагання не видозмінюється, зберігається у чистому вигляді. Театралізація є незаконною у випадку існування домовленості між організаторами, спортсменами, їхніми менеджерами чи представниками щодо ходу та фіналу спортивного змагання у випадку, коли домовленість є таємною від глядачів та не анонсується. Такі дії розглядаються як правопорушення у сфері спорту та тягнуть юридичну відповідальність.

Арт-мобом має бути визнано некомерційним театралізованим видовищем, яке організоване та проведене за участю переважно непрофесійних виконавців, які були сповіщені за допомогою інформаційних каналів (соціальних мереж, Інтернет-сайтів тощо), перед випадковими глядачами. Вистава арт-мобу може мати усі ознаки театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності та поєднувати відповідний правовий режим.

У випадку, якщо карнавал як видовище ізольований від глядачів, актори виконують чітко прописані ролі, простежується основна ідея, то такий карнавал набуває рис театральної постановки та може охоронятися як відповідний твір. За наявності усіх обов'язкових ознак на постановку КВК можна поширювати правовий режим театральної постановки. Циркова постановка за умови наявності фундаментальних ознак теж підпадає під поняття театральної постановки та поєднує її правовий режим. Це особливо важливо у зв'язку з тим, що вітчизняне законодавство не встановлює особливості правового регулювання відносин у сфері створення, використання, охорони та захисту циркових творів. Віднесення частини таких творів до театральних з точки зору права є продуктивним кроком, що усуває прогалину у законодавстві та вирішує практичну проблему у правозастосуванні.

6. Театральні постановки та аудіовізуальні твори є складними творами, і така спільна ознака споріднює їхні правові режими. Однак відмінності між такими об'єктами права інтелектуальної власності суттєві і полягають, зокрема, у такому. По-перше, аудіовізуальний твір вважається створеним з моменту об'єктивізації (запису), а театральна постановка – з моменту прийняття рішення про публічне виконання. По-друге, аудіовізуальний твір сприймається лише за допомогою технічних пристроїв, тоді як публічне виконання театральної постановки сприймається глядачами безпосередньо, наживо. Відеозапис

театральної постановки, що проводиться без творчого втручання (внеску), має правовий режим відеограми; відеозапис спеціально поставленої для цього вистави формує аудіовізуальний твір з відповідним правовим режимом.

Створення театральних постановок, внаслідок їх різноманітності та варіативності форм, може опосередковуватися різними договірними конструкціями та передбачати різні умови. Аудіовізуальні твори мають більш стандартизовану форму з юридичної точки зору, що дозволяє проводити їх створення за певним єдиним алгоритмом. Театральні постановки вимагають врахування більшої кількості особливостей, що безпосередньо відображається на складності правового режиму.

7. Доведено необхідність внесення змін та доповнень до переліків об'єктів авторського права у статті 433 ЦК України та статті 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» з відображенням в них театральної постановки. Спеціальний Закон України «Про театри і театральну справу» доцільно викласти у новій редакції під назвою «Про театральні постановки і театральну справу». Сформульована таким чином назва Закону повинна відображати і змістовне оновлення відповідного нормативно-правового акту. Концептуальною основою нової редакції має стати зміна акцентів правового регулювання: з організаційно-декларативного на інтелектуально-правове. У першу чергу, це має знайти свій прояв у розширенні та деталізації правового регулювання відносин щодо особливостей створення, використання та охорони театральних постановок. Автором театральної постановки слід визнати лише постановника. Усі інші (автор сценарію, автор музики, хореографічних елементів, тощо) є авторами власних творів, які увійшли до складу театральної постановки, але не усього складного твору в цілому. Така позиція обґрунтовується тим, що саме постановник збирає окремі складові, окремі самостійні твори у єдине ціле, отже, саме він є автором кінцевого об'єкта – театральної постановки як такої. Слід закріпити у новій редакції Закону України «Про театри і театральну справу» положення про те, що театральний продюсер володіє майновими авторськими правами на договірних засадах, тобто, не в результаті створення об'єкта, а внаслідок передачі йому даних прав від кожного з авторів.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

1. Санченко О. Поняття театральної постановки за законодавством України. *Теорія та практика інтелектуальної власності*: науково-практичний журнал. 2016. № 1 (87). С. 42–48.
2. Санченко О. Характеристика особливостей окремих видів театральних постановок. *Право і суспільство*. 2016. № 4. С. 92–96.
3. Санченко О. І. Класифікація театральних постановок. *Молодий вчений*. 2016. № 8 (35). С. 110–113.
4. Санченко О. І. Ознаки театральної постановки як об'єкта авторського права. *Часопис Київського університету права*: український науково-теоретичний часопис. 2016. № 2. С. 264–267.

5. Санченко О. І. Співвідношення театральних постановок і деяких видів театралізованих видовищ у правовому вимірі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2016. № 4. С. 58–61.

6. Санченко О. І. Особливості правової охорони вистав у напрямі акціонізму. *Європейський політико-правовий дискурс*. 2016. Том 3. Вип. 4. С. 230–234.

7. Санченко О. І. Об'єкти інтелектуальної власності, що є складовими театральньо-видовищної постанови. *Теоретичні та практичні проблеми забезпечення сталого розвитку державності та права* : матер. Міжнар. наук. конф. (Одеса, 30 листопада 2012 р.) Одеса, 2012. Т. 2. С. 600–601.

8. Санченко О. І. Щодо визначення статусу представника суб'єктів авторських та суміжних прав. *Роль права у забезпеченні законності та правопорядку* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 25-26 жовтня 2013 р.). Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2013. С. 37–39.

9. Санченко О. І. Щодо визначення правового статусу продюсера. *Нова редакція Конституції України та вдосконалення цивільного законодавства : проблеми гармонізації* : матеріали круглого столу (м. Одеса, НУ «ОЮА», 14 вересня 2013 р.). Одеса, 2013. С. 182–185.

10. Санченко О. І. Права та обов'язки виконавців ролей (акторів) у театральних постановках. *Чинники розвитку юридичних наук у XXI столітті* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 25-26 жовтня 2013 р.). Дніпропетровськ : ГО «Правовий світ», 2013. С. 40–44.

11. Санченко О. І. Хореографічний твір як об'єкт авторського права. *Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 25-26 жовтня 2013 року). Херсон, 2013. С. 64–67.

12. Санченко О. І. Колективне управління творами «великих форм». *Правове забезпечення політики держави на сучасному етапі її розвитку* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Донецьк, 6-7 березня 2015 р.). Донецьк : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2015. С. 46–49.

13. Санченко О. І. Виконавці творів у театральних постановках як суб'єкти суміжних прав. *Україна і світ у третьому тисячолітті: політичний, економічний, правовий та культурний виміри* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 13-14 березня 2015 р.). У 2 частинах. Одеса : ДВНЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського», міжнародний Вишеградський Фонд, 2015. Частина I. С. 147–148.

14. Санченко О. І. Визначення вимог щодо назви театральної постанови. *Державне регулювання суспільних відносин : розвиток законодавства та проблеми правозастосування* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Київ, 8-9 липня 2016 р.). Київ : Центр правових наукових досліджень, 2016. С. 47–49.

15. Санченко О. І. Правова охорона театралізованих спортивних заходів. *Правове регулювання суспільних відносин : актуальні проблеми та вимоги сьогодення* : матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 22-23 липня

2016 р.). Запоріжжя : Запорізька міська громадська організація «Істина», 2016. С. 55–57.

16. Санченко О. І. Циркова вистава як театральна постановка. *Національні та міжнародні стандарти сучасного державотворення : тенденції та перспективи розвитку* : матеріали Міжнар. наук-практ. конф., (м. Харків, 5-6 серпня 2016 р.). Харків : Східноукраїнська наукова юридична організація, 2016. С. 39–42.

АНОТАЦІЯ

Санченко О. І. Театральна постановка як об'єкт права інтелектуальної власності. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидат юридичних наук за спеціальністю 12.00.03 «Цивільне право і цивільний процес; сімейне право; міжнародне приватне право». – Хмельницький університет управління та права імені Леоніда Юзькова Хмельницької обласної ради. – Хмельницький, 2019.

У дисертаційній роботі вперше в теорії права інтелектуальної власності здійснено комплексний аналіз театральної постановки як об'єкта права інтелектуальної власності, що дало можливість визначити недоліки законодавчої регламентації правового режиму охорони цього об'єкту. У роботі проаналізовано складові театральної постановки – об'єкти авторського права та суміжних прав, завдяки яким театральна постановка набуває режиму «складного» об'єкта. З'ясовано ознаки театральної постановки як об'єкта права та доведено властиві їй загально-визнані ознаки об'єкта авторського права: творчий характер та об'єктивна форма вираження, що проявляються в наявності виконавців, ігровому акторському виступі тощо. Крім цього, визначено сукупність ознак, які є специфічними ознаками театральної постановки та мають обов'язковий або факультативний характер, завдяки яким визначаються відмінності цього об'єкта від інших.

Проаналізовано підстави для класифікації театральних постановок за переважним видом мистецтва, за змістом, за формою акторського виконання, за кількістю задіяних виконавців, за професійним рівнем виконавців, залокалізованістю виконання, за способом демонстрації та з'ясовано особливості правового режиму охорони окремих видів театральних постановок.

З'ясовано та охарактеризовано спільні риси та відмінності театральної постановки та інших об'єктів права інтелектуальної власності, зокрема аудіовізуального твору, театралізованих видовищ, таких як: театри мод, театралізовані спортивні заходи, вистави у напрямі акціонізму (перфомансу, флешмобу, арт-мобу), карнавал, постановки КВК, циркові вистави.

Визначено напрямки удосконалення законодавства про авторське право і суміжні права та сформульовано конкретні пропозиції щодо внесення змін в частині врегулювання відносин у сфері сценічного та перфомативного мистецтва.

Ключові слова: правовий режим охорони, інтелектуальна власність, авторське право, сценічне та перформативні мистецтва, театральна постановка, складні твори, ознаки об'єктів авторського права, творчий характер, об'єктивна форма вираження, театралізовані явища, арт-моб, аудіовізуальний твір.

АННОТАЦІЯ

Санченко Е. И. Театральная постановка как объект права интеллектуальной собственности. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук по специальности 12.00.03 – «Гражданское право и гражданский процесс; семейное право; международное частное право». – Хмельницкий университет управления и права имени Леонида Юзькова Хмельницкого областного совета. – Хмельницкий, 2019.

В диссертационной работе комплексно исследован такой объект права интеллектуальной собственности как театральная постановка. Сформулировано авторское определение театральной постановки и система признаков, свойственная ей как объекту права интеллектуальной собственности. Проанализированы как общепризнанные признаки объекта авторского права (творческий характер и объективная форма выражения) в проекции на театральные постановки, так выделены специфические признаки театральной постановки, характеризующие её как сложный объект права интеллектуальной собственности и демонстрирующие особенную природу объекта, свойства, специфику создания и демонстрации.

Важную роль в исследовании уделено характеристике отдельных видов театральной постановки благодаря выбору таких оснований для классификации как влияние вида искусства и вида конкретного объекта авторского права, занимающего превалирующее значение для создания театральной постановки. Кроме этого, в основу характеристики отдельных видов театральных постановок послужило влияние правового статуса исполнителей (актеров) и особенностей осуществления исполнений. Указанные основания для классификации позволили сформировать авторскую систему классификации театральных постановок.

При определении особенностей театральной постановки как объекта права интеллектуальной собственности немаловажную роль уделено выявлению схожих и отличительных характерных признаков с другими, объектами интеллектуальной собственности, что позволило сформировать целостную концепцию охраны театральной постановки, разграничить её от схожих театралізованих явищ, которые проявляются в разнообразных сферах жизни, в частности в сфере профессионального спорта, модных показов.

Результатом исследования также стало формирование предложений по внесению изменений в законодательство об авторском праве и смежных правах (в части урегулирования театральных постановок) и определение вектора в части реформирования законодательства в сфере театрального искусства.

Ключевые слова: правовой режим охраны, интеллектуальная собственность, авторское право, сценическое и перформативное искусство, театральная постановка, сложное произведение, признаки объектов авторского права, творческий характер, объективная форма выражения, театрализованные явления, арт-моб, аудиовизуальное произведение.

SUMMARY

Sanchenko O. I. Theatrical production as an intellectual property item. – The manuscript.

Thesis for a Candidate Degree in Law Sciences. Specialty 12.00.03 «Civil Law and Civil Procedure; Family Law; International Private Law». – Leonid Yuzkov Khmelnytsky University of Management and Law. Khmelnytskyi Regional Council. – Khmelnytskyi, 2019.

For the first time in the theory of intellectual property law a comprehensive analysis of a theatrical production as an intellectual property item was made in the thesis paper, which made it possible to identify the shortcomings of the legal regulation of the legal regime for the protection of this item. The paper analyzes the components of a theatrical production – the objects of copyright and related rights, through which the theatrical production acquires a regime of “complex” object. The features of a theatrical production as an object of law have been elucidated, and the generally recognized features of a copyright object have been identified: the creative nature and the objective form of expression manifested in the availability of performers, play acting, etc. In addition, a set of features, which are specific features of the theatrical production and which are of obligatory or optional nature, which determine the differences between this object and others, are identified.

The grounds for the classification of theatrical productions by the content, by the form of the actor's performance, by the number of performers involved, by the professional level of performers, by the localization of performance, by the way of demonstration were analyzed, and the peculiarities of the legal regime of protection of certain types of theatrical productions were elucidated.

Common features and differences of theatrical production and other intellectual property items, including audiovisual works, theatrical spectacles, such as: theaters of fashion, theatrical sports events, actionism performances (performance, flash mob, art mob), carnival, KVN performances, circus performances, were identified and characterized.

The areas of improvement of legislation on copyright and related rights have been determined and concrete proposals have been formulated for introducing changes to the regulation of relations in the sphere of performing arts.

Key words: legal regime of protection, intellectual property, copyright, performing arts, theater production, complex works, signs of copyright objects, creative nature, objective form of expression, theatrical phenomena, art mob, audiovisual work.

Підписано до друку _08.2019. Зам. № _
Обсяг 0,9 друк. арк. формат 60x90/16. Наклад – 100 прим.

Надруковано у ТОВ «Хмельницький ЦНТІ»
29000, м. Хмельницький, вул. Свободи, 36
Тел. : (0382) 65-50-96